

REVISTA DE L'OBRA CULTURAL BALEAR

Es Molí Nou

VILAFRANCA, ABRIL 1989 NÚMERO 33

*ARCA, el crit
conservacionista,
davant l'invent
de l'agroturisme
a Sant Martí*

Entrevista amb Manel Oliver Moragues president d'ARCA.

*^Es Cremat^
un abocador
sense control*

Entrevista amb "ARCANVIR",
música jove feta a Vilafranca.

Sant Martí, i el seu interès cultural

El projecte d'una multinacional estrangera per a explotar turísticament la finca de Sant Martí està essent contestada darrerament, tal com han reflectit alguns diaris o en aquest mateix número de "ES MOLÍ NOU", per algunes veus; UM-Vilafranca, ARCA i GOB, que protesten amb unes raons a la mà, sobretot per la manca d'estudis reals sobre les repercussions de caire ecològic i cultural.

Amb la situació actual, creim interessant analitzar alguns aspectes; a nivell polític, cultural, social i econòmic que sens dubte poden canviar la mateixa essència del poble de Vilafranca. Analitzem apartats.

Dins el camp **polític**, la força majoritària a l'Ajuntament no s'ha lluit precisament per donar informació als ciutadans sobre el mateix projecte i, el que és més greu, s'ha comportat com si l'Ajuntament fos "els estrangers" i els estrangers han semblat esser "l'Ajuntament", a l'hora de deixar qüestions clares com; llocs de feina i contraprestacions. L'oposició per altra banda, excepció feta d'UM, s'ha limitat a demanar "quins tipus de contraprestacions es negociaran" lluny de prendre una postura clara de si es dona o no suport al projecte. Perquè és fàcil entendre que si ha interès en saber els tipus de contraprestacions, és perquè directa o indirectament s'està d'acord amb el mateix.

En els apartats **social** i **econòmic** hauriem de tenir clar si Sant Martí serà una petita Vilafranca turística que autoabastirà als clients del Sant Martí-Golf Hotel, amb tot tipus de serveis o si en realitat els vilafranquers es podran veure beneficiats econòmicament de l'explotació i en cas afirmatiu saber en quin grau. Perquè prometre i no complir fins ara és la norma per arribar a tota casta d'especulació. Llavors, l'impacte ambiental denunciat de forma especial pel GOB, deixarà una part de "Sa Pleta de Sant Martí" sense alzinars i romprà alguns ecosistemes de la seva fauna que proveeix caça, esport que compta amb molts aficionats a la nostra vila. Segons el mateix GOB, no hi ha tampoc cap estudi sobre l'impacte que tindrà el fet d'emprar-se aigua del subsol per regar el camp de golf i no es fa difícil entendre que els rius subterranis es poden quedar aixuts.

Des del caire **cultural**, on ARCA ha alçat la mà demanant torn de veu, sembla que tampoc amb l'actual projecte queda preservat el seu estil i la seva historicitat. S'ha de tenir en compte que la major part de places turístiques s'han de cubrir amb les noves edificacions on hi destaca un bloc de seixanta apartaments. Les característiques estructurals arquitectòniques i estètiques del palau perillen, segons el grup conservacionista, si és du endavant - l'actual projecte. Cal per tant fer un detallat estudi i un posterior informe a la Comissió del Patrimoni amb el fi de amb un replantejament del projecte, mantenir els valors culturals d'aquest palau construït en el segle XIV.

N'hi haurà que diran que essent Sant Martí una propietat privada, que cadascú es fiqui amb els seus assumptes. Precisament perquè Sant Martí i tota la seva història es cosa de TOTS ELS VILAFRANQUERS ens hem de preocupar, primer de que Sant Martí no es converteixi en unes runes a curt termini i en segon lloc que l'explotació turística sigui ordenada i racional, és a dir, que no rompi cap motlo de la seva estètica actual. Tots els monuments històrics i Sant Martí ho és malgrat no ho estigui declarat, són explotats amb fins turístics però preservant tota la seva historicitat. Per tant ha de quedar clar que per damunt els interessos dels amos i senyors del palau, interessos econòmics lògicament, hi ha uns drets històrics i culturals del mateix poble de Vilafranca i del poble mallorquí en general que estan per damunt dels de la propietat privada.

La pròxima via, el camí que està ara obert, vists l'entossudiment de fer grans construccions i blocs d'apartaments per unes 500 places, és demanar que SANT MARTI sigui declarat BÉ D'INTERÉS CULTURAL, compatible amb l'explotació turística racionalitzada, per la CONSELLERIA DE CULTURA. Per tant tota iniciativa que a partir d'ara vagi encaminada a aconseguir-ho comptarà amb tot el suport de "ES MOLÍ NOU". Ho deim perquè sabem que ja hi ha iniciatives de gent vilafranquera que va per aquest camí. I quan deim gent ens referim a particulars, no a partits polítics. La consciència de poble ens hauria de dur a entendre que si abans Vilafranca era de Sant Martí, ha sonat l'hora de que SANT MARTI SIGUI DE VILAFRANCA.

Foren aprovades una sèrie d'obres sense pressupost

Després de que el PSM al·legàs contra la forma de realitzar-se les actes, i de que el ple es donés per assabentat de la correspondència i resolucions de la batlia, la corporació municipal de Vilafranca aprovà en sessió ordinària, el passat 4 d'Abril, per sis vots a favor i quatre abstencions, sol·licitar al CIM la inclusió de l'obra de desviament de la carretera de Felanitx dins el Pla d'Obres i Serveis de 1989 al temps que també es demanava que la subvenció cubrís el cent per cent del pressupost de l'obra.

Foren sis punts d'ordre del dia més dues mocions d'urgència les que tractà l'Ajuntament i en la majoria de temes, la protesta del PSM per la manca de pressupost d'obres, quan es duen a ple, fou el denominador comú de la sessió, mentre el batle es justificava en que a algunes obres les podia contractar directament però que al manco volia que el ple n'estigués informat.

De la placeta en el carrer de Sant Martí, una de les obres presentada sense pressupost el PSM denuncià la invasió de la propietat privada, ja que segons aquest grup l'Ajuntament emprava aquests terrenys privats des de fa bastants de mesos. El batle rebutjà l'exposició del grup PSM dient que segons un pla de 1954 els terrenys que ocuparan la nova placeta eren de l'Ajuntament i que a més els afectats estaven d'acord en fer-la si no els hi costava cap doblar. El PSM incidí en que de ser

veritat la rèplica de la batlia, l'Ajuntament hauria de tenir un justificant de compra, expropiació o donació dels terrenys. Mentre la proposta d'obra, sense pressupost, era qualificada d'impresentable pel PSM, Bernat Garí demanava la votació que aprovava amb els vots del PP la construcció de la placeta.

Seguidament fou aprovada l'obra de dur aigua potable des de la xarxa que passa pel carrer de Sant Martí fins al poliesportiu municipal on es construirà una piscina. Davant la manca de pressupost també el PSM es va abstenir. En un tema posterior, s'aprova l'actuació de Bernat Garí de contractar l'obra d'instalar una xarxa de recollida d'aigües pluvials en el carrer de Bonany aprofitant les síquies fetes per col·locar les tuberies del clavegueram. Tal com informà la batlia, el cost de l'obra sols s'augmentarà 2000 pessetes per metre a la línia afectada.

Abans d'entrar a l'apartat de precs i preguntes, s'aprovaren dues mocions d'urgència. La primera, presentada pel PSM, aprovava unanimitat l'adhesió a la sol·licitud de declarar Cabrera Parc Nacional.

La segona, presentada pel PP, acordava sol·licitar a la Conselleria d'Ordenació del Territori la contractació urgent de les següents fases del clavegueram.

En els precs i preguntes, el tema de la construcció de la plaça a la zona nord de la vila fou punt de discussió entre PP i PSM. Aleshores, segons el batle, la construcció

de la plaça estava pendent de mantenir-se una reunió amb els propietaris, qui, segons afirmà Bernat Garí, en un principi semblaven d'acord en que es fes l'obra.

Miquel Barceló

TORNEN ELS ROBATORIS

A la matinada de divendres passat, S'Estanc per tercera vegada i el Bar Can Boleto foren objecte d'atracament per part de desconeguts. De nou els robatoris han tornat a alarmar a la gent, sobretot a la que té comerços o viu a la carretera, ja que és en aquest indret de la vila on han tengut lloc la major part de sustraccions.

Vàries capsas de tabac foren robades de S'Estanc, mentre que a Can Boleto segons hem pogut saber el valor del tabac robat i els doblers de caixa, arribava a 20.000 pessetes el valor del robatori. En aquest darrer, segons En Jordi, els lladres s'autoconvidaren a prendre dues cerveses al temps que tingueren la precaució de deixar-hi algunes ditades per a que el Grup d'Investigació de la Guàrdia Civil qualche dia els hi pugui posar la mà damunt. Cosa que alegraria a tots.

Això si no tornen a sortir les famoses "patrulles". Perquè la presència de més efectius de la Benemèrita sols ha garantit la seguretat durant dos mesos.

HIPER MANACOR

Del 14 al 27 de Abril

ALIMENTACION

Berberechos natural Miao 40/50.....	176
Mejillones escabeche Miao 8/10.....	130
Berberechos carballo Ro 300 grs.....	145
Atún aceite pak 3 u carballo Ro 60.....	99
Aceitunas rellenas Hero 450 grs.....	95
Tortelini Gallo 680 grs.....	177
Rabiolis Gallo 680 grs.....	177
Pastas sopa Gallo 500 grs.....	80
Galletas Príncipe 180 grs pak 3 u+1 reg.....	224
Café soluble Marcilla natural 200 grs.....	516
Café soluble Marcilla descaf. 200 grs.....	601
Cacao en polvo Practic 400 grs.....	128
Chocolate La Campana 150 grs.....	86
Cacahuete salado Capó 400 grs.....	148
Quesitos el Caserio 16 u.....	195

BEBIDAS Y LICORES

Zumo Vital I melocotón.....	105
Zumo Vital 100% Brick piña, naranja.....	133
Sprite, Fanta naranja, limón 2 l.....	114
Sprite, Tónica Finley, Fanta naranja y limón lata 330 c.c33	
Vino Baturrico I blo., tinto, rdo.....	86
Brandy 103 etiqueta blanca l.....	580
Cava Castellblanch cristal.....	299
Cava Segura Viudas semi y seco.....	498

CREMERIA

Yogur Danone natural.....	22
Yogur Danone sabores agrup. 8 u.....	180

CHARCUTERIA

Jamón cocido Europa Palma.....	695 ptas/kg
Mortadela Palma.....	285 ptas/kg
Salchichón especial Palma.....	424 ptas/kg
Salchichas Frankfurt Campofrio.....	53

CONGELADOS

Rodajas merluza Oliver.....	338 ptas/kg
Gamba grande Oliver.....	1.650 ptas/kg
Cuerpos pequeños Oliver.....	869 ptas/kg
Calamar nacional Oliver.....	990 ptas/kg

PERFUMERIA Y LIMPIEZA

Gel Heno 1 l.....	153
Jabón líquido Nenuco 1 l.....	330
Colonia Nenuco 1 l.....	404
Colonia Sparta 100 ml.....	382
Colonia Farala Vap. 100 ml.....	395
Pak Agua Velva 100 ml+Colonia 100 ml.....	458
Pañal Ausonia elásticos T. M-36 G-30 S-24.....	876

Centella 400 ml.....	227
Insecticida Bloom 1 l.....	274
Papel higiénico Marpel pak 4 u.....	104
Suavizante Mimosín 2 l.....	159
Detergente Dash-3 5 kg.....	741

MANAGE

Lote 3 perchas.....	125
Verdulero 3 pisos.....	1.400
Batería cocina 8 pzas.....	4.500
Maceteros porcelana.....	550
JGC 24 vasos Europa.....	886
Vajilla 44 pzas. Citara.....	4.431

TEXTIL

Calcetín tenis alg. cab.....	175
Paños cocina.....	137
Pantalón vaquero unisex.....	1.500
Camisas surtidas manga corta.....	1.450
Camisetas alg. manga corta.....	500
Colcha cama matrimonio.....	500
Colcha cama plaza.....	400
Pantalones y jerseys surt. niño.....	desde 950

CALZADO

Zapatos piel cab.....	2950
Zapatos señ. trenzados.....	1.950
Mocasín cab.	1.450
Deportivos Paredes niño.....	1.995
Zapatillas Camping	desde 395

BAZAR

Televisor Sanyo 14" colorcep-3091	
con mando a distancia.....	49.000
Ladylis Plancha para lisar y rizar el cabello 3X1.....	3.696
Radio cassette Sanyo M-9703.....	8.426
Radio cassette Aiostay RC-888.....	9.658
Cortafiebres Philips HR-2680.....	7.475
Picadora Luxe Moulinex 220 V R-16432.....	4.411
Aspirador Philips HR-6300.....	9.925
Depiladora Epilady.....	6.272

Gran variedad en relojes

**APROVECHE NUESTRAS
OFERTAS PARA SU REGALO
PARA EL DIA DE LA MADRE**

El temps

MES D'ABRIL

			1
2	71%	3	95%
	23°	41°	18° 8° 8 L/m²
62%	5	45%	6
21° 9°		24° 11°	21° 12°
2 L/m²			
41%	8	45%	9
25° 11°		26° 11°	23° 13°
48%	11	41%	12
22° 13°		22° 12°	20° 11°
5 L/m²			
45%	14	41%	15
19° 11°		23° 11°	24° 11°
40%	17		18
23° 10°			19
	20		21
			22
	23		24
			25
	26		27
			28
	29		30
			31

GLOSES

BIEL MONTSERRAT

Hi ha qualche punt obscur
perquè fer es sord i callar,
una és Amèrica del sur
per què no en volem xerrar?.

Gent pobre i marginada
per causa de ses dictadures,
ets americans amb ses ajudes
fan un robo cada vegada.

Perquè es països rics
roben es pa an es més pobres,
per deutes i altres coses
així du pau Estats Units.

Apoiant es dictadors
i es deutes, quina ruïna,
quin governar més hermós
es govern ric no margina.

Molta feina i poc menjar
per aquella pobre gent,
haver-hi un govern dolent
que passa gust de matar.

Aqueixa paraula "matar"
es feixuga i sencera,
per tot se vol aficar
xerrar de pau ja no es vere.

Xerrar d'això no fa ganes
però és mal de fer callar,
quin cor té qui pot pensar
sense dir: ric que demanes?.

Milloram a poc a poc
ni ha encara que volen esclaus,
es des martell i sa faus
amb armes fa es mateix joc.

Un govern s'ha de menester
per sa gent falsa i dolenta,
i així el món casi rebenta
quan se pensarà més bé?.

No comprenc sa religió
c tenc s'idea equivocada,
com amb fe pot estar callada
quin pensar tenen senyor?.

Cervell humà i rabiós
per qué has de ser tan dolent,
an es qui veus impotent
encara capficar-los.

Es comunista és dolent
es conservador és bo,
comprovar com és això
seria convenient.

Això és sa més traïdora guerra
que fan es qui demanen pau,
sa banca es pa les desferra
les duis armes i lluitau.

Menos mal que amb so seu dir
que ets altres són es dolents,
durmiu tranquils i contents
mentre veis pobres morir.

Així tranquils i conformats
es vostro cos pot dormir,
Déu no dubtarà en dir
per ser tan bons, perdonats!.

Mos enganen amb so votar
mos enganen amb ses lleis,
quin dia es sol sortirà
en contra de lo que feis.

Sa democràcia camina
amb so freno de mà posat,
avesats a sa mentida
despreciant sa veritat.

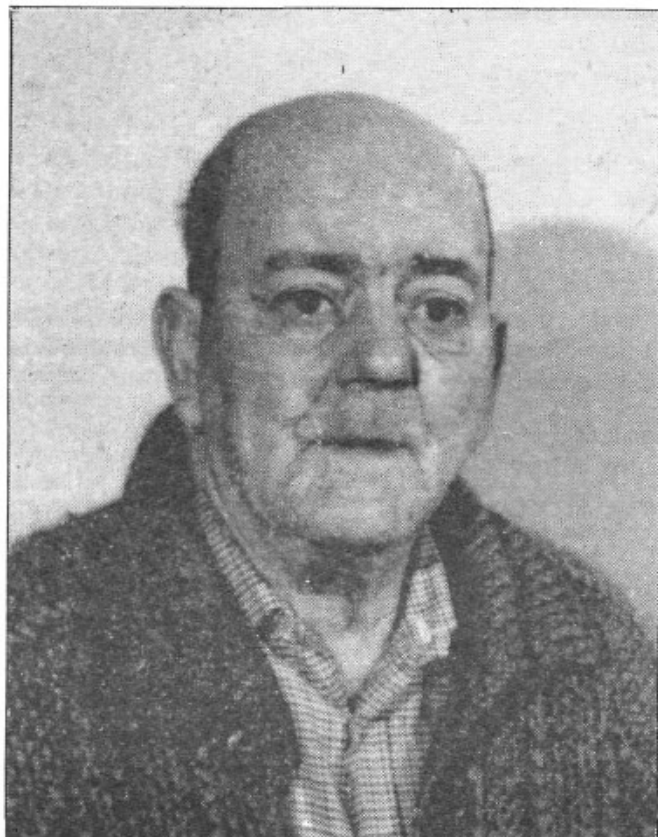

Cada requadre pertanya a un
dia. A la part esquerra superior
el tant per cent significarà
el percentatge d'humitat relativa
de l'aire. Els graus a la part
esquerra de cada requadre és

la temperatura màxima registrada
durant el dia i a la part dreta
la temperatura mínima. Els dies
de pluja es constatarà els litres
per metre quadrat caiguts en
el centre de la vila.

BARTOMEU NOGUERA SUREDA

A cada poble, al llarg de la seva història, hi passen una sèrie de personatges que, sense cercar-ne professió, el mateix pas de la vida els porta a un aprenentatge que a la llarga poden emprar com un servei social. Sana és l'afició quan aquesta es té amb desinterès econòmic i més sana si aquesta afició és per curar. Tomeu Noguera Sureda, "Tomeu Sopa", fou un curander d'ossos del que en feim petita memòria.

Tomeu Noguera Sureda, conegut com "Tomeu Sopa", neix el 30 d'Abril de 1913 al final del carrer de Bonany, falda major de la barriada de Son Pastor arrecerada baix el Puig.

Tercer de cinc germans viu part de la seva infància estudiant a un col·legi de frares però abans d'arribar a la seva joventut es troba treballant de camperol i és llogat a algunes possessions del terme.

En el 1933, cridat per quinta compleix el servei militar realitzant tasques d'auxiliar sanitari a l'Hospital Militar acompanyant a un aleshores arxiconegut comandant metge dins el camp de la medicina,

Antoni Garau. En el 1936, amb la guerra civil es reincorpora a destí i segueix aprenentatge, sobretot en temes de traumatologia amb el metge Garau, amb qui recorr varis hospitals de la Península durant el temps de l'enfrontament armat. Finalitzat aquest, després de set anys de servei dins el cos de sanitat i amb prous coneixements sobretot dels ossos del còs humà rebutja la convidada d'Antoni Garau per quedar-se al seu costat com a infermer amb caràcter professional. A la primària de 1941, després de que el 24 d'Agost de 1939 es casàs amb Margalida Garí Mayol, tornà a la vida civil, a les

cases de Son Ramonet i a les feines del camp. A 1940 neix la primera de tres filles.

Com a bon coneixedor de l'estructura ossea de les persones, des de llavors, "Tomeu Sopa" reb les visites de qui precisen curar esquinçades col·locar nirvis, adobar malcops o de qui tenen qualche problema d'ossos. Com és de suposar les fractures, s'han d'enguir a l'hospital de Ciutat. Amb la seva botella d'esperit, benes, monedes de cinc duros, postetes, esparadrap i altres aplicacions, En "Tomeu Sopa" és reconegut com a bon "metge" d'ossos. Devers el 1955 després de viure alguns anys a Son Parxana, tornà al seu barri,

Son Pastor, habitant les cases de Ca l' Amo En Rumbande el 1955 i en el 1957 es construeix definitivament la seva llar a dues passes d' on nasqué. Dels "adobs" que fa no demana cap retribució, senzillament perquè la feina li agrada i la pot compaginar amb la pagesia i durant uns 15 anys fent de pastor. Ovelles, cans i altre bestiar també es tractat quan l' esquingada de l' os o rompuda ho requerien.

L' Amo en Tomeu "Sopa", pagés i "adobador" d' ossos fins arribat prop als 70 anys, morí el 22 de Novembre de 1985, deixant a darrera la singularitat d' un home senzill, xistós, gran aficionat a la

lectura de novel·les sobre el llunyà oest, que endemés

Tomeu "Sopa" durant els seus set anys de servei militar acompanyà al metge Garau, de qui va aprendre bastantes nocions de traumatologia.

de bon pagés i pastor, es demostrà com a bon veïnat oferint-se a "arreglar" el que a vegades s' espanya amb qualsevol esclat o girada de peu.

Miquel Barceló.

BAR EL CRUCE

**PRIMERES COMUNIONS, BATEIGS,
ANIVERSARIS**

**Especialitat en: Arròs brut. Sopes, Porcella, Callos.
Frit Mallorquí, LLengua,**

DISSABTES I DIUMENGES OBERT

Ctra. Palma-Artá, km 41
Tel. 560073 Vilafranca

Manel Oliver Moragues, president d'ARCA

Sant Martí i el seu futur és actualitat. Al projecte de construir 500 places turístiques ja li han sortit les primeres veus contestatàries. UM de Vilafranca fou la primera i ara en aquestes darreres setmanes, ARCA, un grup que preten la conservació del patrimoni històric de Mallorca constata la seva protesta no perquè Sant Martí sigui convertit en hotel, a qual cosa no s'oposa, sinó perquè el projecte preveu una impactant construcció d'apartaments i altres edificacions que no poden garantir la preservació del palau.

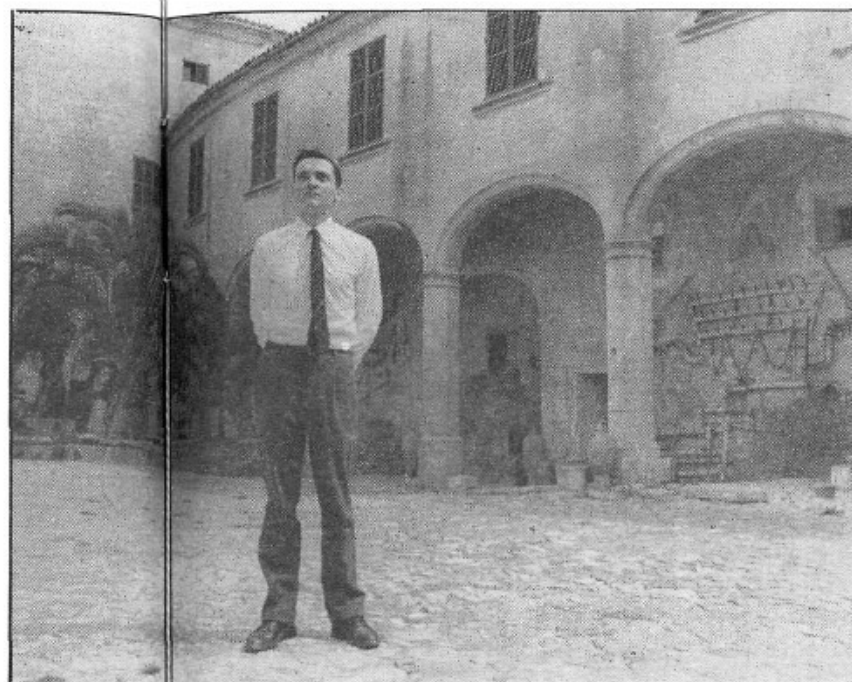
Abans de res emperó, cal fer una mica d'història sobre l'associació. Segons el seu president, ARCA neix en el Novembre del 87 a arrel d'una convergència d'idees entre un nombrós grup de gent que, una mica escandalitzada pels desastres arqueològics i arquitectònics que suposa l'especulació urbanitzadora es decideixen a fer oposició a cert "llibertinatge enderrocador" que ha sotmés a una gran part del patrimoni històric cultural mallorquí a la seva destrucció. ARCA compta amb uns 400 associats, destacant un gran percentatge de participació d'estrangers. La seva filosofia conservacionista arrela més a la Part Forana que a la mateixa Ciutat i el seu àmbit d'acció afecta

a tot el món relacionat amb l'urbanització. No es declara una associació "contra turisme", de fet alguns dels seus directius treballen dins aquest camp, però si que és totalment contrària a que el Pla de Mallorca sigui explotat amb fins turístics que no garantitzen la preservació del patrimoni cultural i que en cas d'explotació hagi d'esser capital estranger qui ho domini quan Mallorca és una font de riquesa capacitada per reinvertir també en Agroturisme.

Quin és el paper d'ARCA davant situacions com la reconversió del Palau de Sant Martí?

- Fins ara el paper d'ARCA és el de denunciar tota acció que impedeixi la conservació del nostre patrimoni. Denúncia que fins ara es fa per camins de caire administratiu i no judicial. Evidentment al parlar de Sant Martí, parlem del Palau més antic de la ruralia mallorquina. Fins ara encara no s'ha pogut mesurar tot el seu valor arquitectònic,

FOTOS: X. AMENGUAL.

No estam contra de que Sant Martí sigui explotat turísticament. Però l'actual projecte romp tots els motllos conservacionistes del palau i el seu entorn.

arqueològic i cultural. Podem assegurar que Sant Martí i el seu entorn és una joia històrica de la Mallorca del passat i fins avui del present.

El projecte actual romp tot esquema conservacionista de fer-se tal com es preten?

- Sense cap mena de dubte sí. La denúncia d'ARCA no

apunta al possible ús turístic. No estam en contra de la seva explotació turística racional com a mal menor, encara que hi ha altres vies que no són l'explotació turística. Tampoc interessa a ningú que el Palau quedi tal com està i poc a poc vagi esfondrant-se. Ara bé, el projecte del grup danés romp tots els motllos per preservar Sant Martí i el seu entorn.

Quin seria el "projecte turístic" d'ARCA en aquest cas?

- Avui en dia hi ha molts monuments i edificis històrics que són explotats turísticament, conservant-se tota la seva essència cultural i arquitectònica. Amb Sant Martí no caldria fer l'excepció. No hi ha motius. Turísticament Sant Martí també pot ésser rentable amb una capacitat per a cent places.

En tot cas aquesta oferta resulta molt allunyada a les 500 places programades per "Kurt Thorsen"?

- Queda ben clar que aquesta empresa promotora no preten

conservar el Palau pel seu valor cultural, que si bé pot servir d'atractiu, la part arquitectònica és la que més pot interessar al turista. La preservació del Palau no és cap favor que faran, sino un simple interès particular. Però llavors arriben més construccions noves i com a guinda el bloc d'apartaments. S'haurà perdut així tot intent conservacionista perquè ens haurem agenollat davant l'especulació i haurem regalat l'història del nostre poble.

No es tracta idò d'esvortar tot intent d'implantar l'agroturisme?

- Sant Martí evidentment, pot ésser el punt de partida de l'holocauste cultural del Pla si es du a terme l'actual projecte. Repetim que l'explotació turística racional i la conservació arquitectònica són perfectament compatibles. Cada poble és lliure de decidir el que vol. Tota persona, també lliure, pot vendre la seva propietat, però si el poble reclama una propietat privada que és patrimoni històric del mateix poble, se l'hi ha de donar.

Dir que Sant Martí crearà molts de llocs de feina és una falàcia. De l'explotació se'n beneficiarà molt poca gent. Endemés, es fa difícil creure que els vilafranquers sols aspiren, de nou, a fer de criats de Sant Martí.

Creu que els propietaris de Sant Martí somnien amb les possibles "traves administratives" que pugui posar la seva associació?

← Entrevista

- No ho se ni em preocupa. Incideixo en que la propietat privada s'ha de respectar sempre que no perjudiqui a un col·lectiu o a un poble. Les persones tenim uns drets, el poble també, però aquests han d'estar per davall de les del país. Tota Mallorca, té dret damunt la decisió que es prengui sobre Sant Martí perquè el Palau és història de tots els mallorquins.

Parlem dels promotors: dels seus 5000 milions prevists per invertir.

- Des de fa temps s'està inventant un turisme de "qualitat" que mai ha existit per manca de planificació turística. Es crea una infraestructura segons les "ordres" que donin els tours operadors. La darrera "ordre" d'aquests tours és: "creau agroturisme". Sobre les inversions es prou llamentable que havent-hi el capital que hi ha a Mallorca, la manca d'iniciativa deixi el camp de les inversions turístiques en mans estrangers. Però anem a la pregunta. Aquesta inversió de 5000 milions preveu l'especulació del sòl rústic que endemés hauria d'haver estat objecte d'estudi ja que hi ha indicis del pas de la civilització romana i àrab pels turons que envolten el Palau. S'hi invertirà aquest capital en vistes únicament a aconseguir grans beneficis, és la pura filosofia del capitalisme. Part de l'entorn històric, servirà ja sols per la construcció de plans turístics, amb un gran bloc d'apartaments. Sant Martí es convertirà en un petit poblat sense cap relació directa amb Vilafranca.

I si només se li donàs una capacitat per a cent places sense noves construccions?

- Estudiis sociològics ens

fan assegurar que forçosament hi hauria d'haver un vincle entre Sant Martí i Vilafranca, i si no es fan noves edificacions i conservant-se l'actual infraestructura l'experiment turístic a llarg termini pot resultar més rentable.

La creació de llocs de feina manté "encantats" als vilafranquers.

- Això és una falàcia. Hauriem d'examinar com treballen aquestes multinacionals i ens adonariem de la falàcia que suposa tal afirmació en el sentit de que un gran nombre de gent vilafranquera treballarà en el complex. Encara que unes quantes persones hi treballaran de forma eventual en treballs pocs qualificats. Endemés és difícil creure que la gent d'aquest poble sols aspira a ser de nou criats de Sant Martí. Un poble com Vilafranca ha de tenir aspiracions més altes.

Passant a l'acció, és irreversible el projecte si la Comissió Provincial d'Urbanisme l'aprova definitivament?

- No. Per ara el GOB ha presentat al·legacions, en la seva exposició pública. Un altre

camí per paralitzar el projecte és sol·licitar la declaració de "Bé d'interès Cultural" a la Conselleria de Cultura. Això suposaria incoar expedient i en conseqüència fins que es pren la resolució el projecte no pot avançar.

Seguirà ARCA aquest camí?

- Voldriem i desitgeriem que aquesta iniciativa sortís de gent del mateix poble. Si és així nosaltres i segurament el GOB, els hi donariem tot el suport precís per a que Sant Martí sigui declarat "Bé d'interès Cultural", que l'ús turístic sigui racional, sense noves edificacions, i compatible amb la seva conservació.

Si tant valor històric té el Palau i el seu entorn, no pot semblar il·lògic que no hagi estat declarat Monument històric Nacional?

- De fet ho és il·lògic. Però les coses estan així. De Sant Martí hi haurà feina per conservar la seva identitat cultural i la seva arquitectura, però ja hi estam treballant.

Miquel Barceló.

LES HORTALISSES

Albergínia

BARTOMEU CATALÀ

Solanum melongena.— La planta de l'albergínia pertany a la família de les solanàcies, per això és parenta de la tomàtiga i de la patata.

Pareix que és originària de la Índia, perquè la testimonien algunes paraules en "sanskrit" (llengua antiga de la Índia), que a ella es refereixen.

PROPIETATS DIETÈTIQUES I MEDICINALS

Des del punt de vista de la salut, és una espècie molt discutida, com totes les solanàcies, (tomàtiga, patata, pebre, etc.) i no sense raó, perquè els seus fulls verds contenen el verí que dona el nom a aquesta família: solanina. Doncs és aconsellable assegurar-se bé de que estiguin ben madures. També les fulles tenen una bona dosi de verí però curiosament, aquestes es posen en cataplasmes per calmar els mal de queixal i la picadures d'insectes.

És molt aconsellable, com feien els nostres avantpassats, pelar-la, posar-la en remull amb aigua i sal o amb sal, a fi de perdre les substàncies tòxiques.

El valor alimentici de l'albergínia no és molt alt, just conté un 10 % de matèria sòlida, amb un 1 % de proteïnes i un 5 % d'hidrats de carbó. Així i tot, és un aliment interessant degut

a la quantitat de fibra vegetal i aigua que la fan laxant i diurètica. També se li atribueixen propietats colerètiques, emol·lients i hepatoprotectors. La seva pell conté taní, de manera que en alguns pobles tropicals s'utilitza

Es convenient menjar les albergínies a migdia i que els nins o persones delicades de l'estómac no en mengin. Les formes més sanes de menjar-les, és torrades o aguiades.

per curar la disenteria. Així mateix conté fòsfor i calci en quantitats considerables, essent per això interessant en els processos de calcificació dels ossos i cicatrització d'úlceres.

Les albergínies tenen fama d'indigestes, tal vegada degut a la complexitat de les seves fibres vegetals. És per tant millor emprar-les a les menjades de migdia i les persones d'estómac delicat o nins molt petits haurien d'abstenir-se de menjar-les. També es diu que els malalts del cor, doncs la solanina és un compost molt poc recomenable per aqueixes persones, tampoc convé que en mengin.

Les formes més sanes de menjar-les, és torrades o aguiades. Frites són més bones, però absorbeixen molt d'oli per tant no és convenient abusar d'elles fetes d'aquesta manera.

A l'albergínia, que és part de nombrosos plats de la cuina mediterrània, li van molt bé les herbes aromàtiques nescudes en les voreres del mar: el tem, l'orenga, l'alfabaguera, moradux, etc, etc., encara que també li agraden flirtejar amb l'all, la tomàtiga, l'oli, el brossat, el yogur i els formatges parmesan, gruyere, mahonès, etc, etc.,

Una zona de "Es Cremat" convertida en un abocador

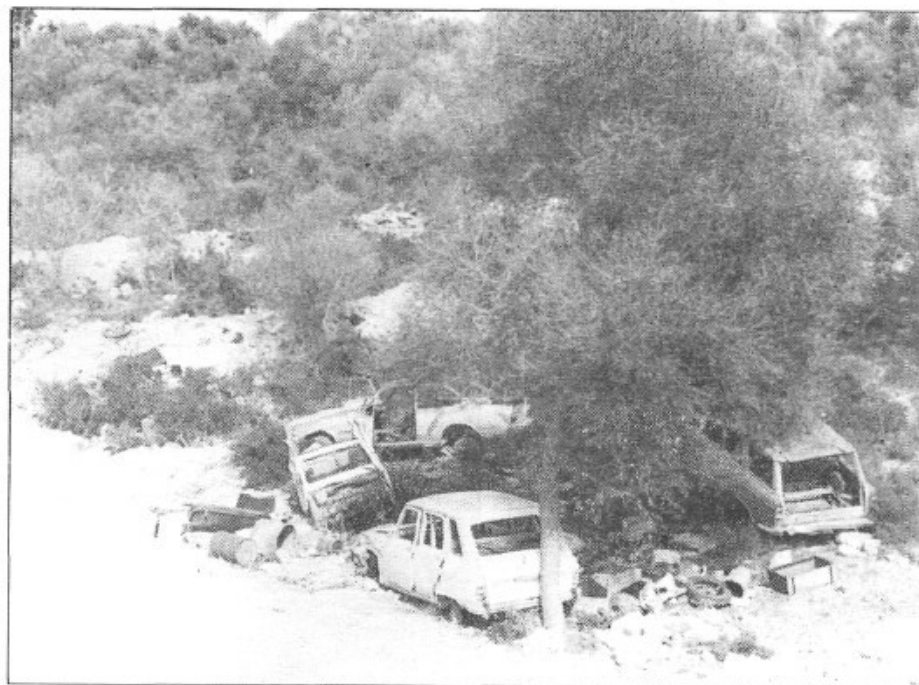
Hi són escampats, fems, ferro vell i cotxes retirats

La finca de "Es Cremat", dins el terme de Sant Joan, ve absorbint una gran quantitat de fems, ferro vell, residus sòlids i runes ("escombros"), provinent de la nostra vila.

Una zona de garriga de l'esmentada finca, presenta una alta degradació ambiental, havent-se convertit en una espècia d'abocador municipal no declarat, però si permès pels propietaris de la finca i l'Ajuntament de Vilafranca. Ara bé, l'escampadissa del ferro vell i fems que decoren aquesta part de la vessant oest del Puig, confirma el descontrol existent a l'hora de tirar els repusalls.

L'Ajuntament de Sant Joan de moment no ha dit res sobre l'abocador

Ferro vell, fems i cotxes estan prou escampats per la zona

L'Ajuntament de Vilafranca, encara que en un principi només feia comptes l'utilització de la zona com un depòsit de runes, ve permetent la concentració de tot tipus d'objectes en desús especialment cotxes retirats, davant la permissivitat també dels propietaris que no pareixen molestos de l'especte de desnonament que presenta part de la seva zona de garriga.

De tant en tant una pala, amb despeses a càrrec de l'Ajuntament de Vilafranca, s'encarrega d'anar tapant amb terra els fems i ferro vell apilotat, reduint el declivi de la vessant i augmentant el ras dels petits serrats. Davall van quedant tapats xassís i cotxes desfets, vells

televisors i ormeijos casolans inutilitzats. També part d'aquests repusalls acaramullats en "Es Cremat" són residus comestibles que inexcusablement poden ésser recollits pels servei de recollida de fems de la Mancomunitat del Plà. Aquest servei tres dies a la setmana, treballa a Vilafranca Per a ferró vell, maquinària en desús i demás utilitatges inservibles, es fan unes recollides periòdiques previ avís a l'Ajuntament. No obstant pareix més fàcil encara que resulti més incòmode pel mateix trasllat, el dur tots aquests desperdicis a una zona topogràficament verda i deixar-los en depòsit fins que al cap d'uns mesos una pala i varis tones de terra amaguin la "inconsciència natural".

Dins una part de pinar de "Es Cremat" és fàcil comprovar

que un bon nombre de vehicles vells abandonats li donen un aspecte de cementiri de cotxes.

En tot cas la formació d'aquest abocador, dins el terme municipal santjoaner, no suposa cap novetat. Varis punts d'aquest prèdi amaguen davall terra, desde fa alguns anys un gran tonatge de repusalls fems i ferró vell. En aquests casos els depòsits eren artificials, uns grans fondals acollien en els seus precipicis tot el que ara es conserva bastant de temps escampat.

L'actual abocador de "Es Cremat" es objecte "d'excursions" d'al·lotets curiosos en desfer els cotxes abandonats o fer explotar les pantalles dels nombrosos televisors escampats a la zona. Tot un perill que no sembla preocupar a ningú.

Miquel Barceló

Els televisors abandonats suposen tot un "atractiu" pels al·lots que, curiosos, intenten explosionar-los amb pedrades.

Fotos: Francesc Amengual

LES VEUS DEL POBLE

D'algunes veus del poble han sortit, rebumboris en uns casos i confirmacions en altres, de que a Vilafranca hi ha joves aficats dins el món de la droga. I és que a vegades costa molt poder creure que a un poble tan petit, on els joves semblen tan valents i educats, pugui haver-hi gent adicte a la droga.

Realment molt sovint la covardia ens fa caure dins punts tan baixos com aquest. D'igual forma és la valentia, en aquests casos, la valentia de voler enfrontar-se a la mateixa realitat la que ha de fer possible que els joves abandonin aquests costums.

El problema de la droga, tal com han demostrat els entesos en problemes d'aquests tipus, no sols és dels joves que conscient o inconscientment entren en aquest obscur món. Vilafranca, tampoc sembla una vila on els joves es puguin distreure. I això és una vertadera llàstima, perquè tots sabem, i més els qui també ho hem estat, que els joves no poden estar aturats. La manca de coses en que distreure's és un factor que facilita al jove el camí cap a la droga.

Per tant és responsabilitat dels polítics locals, dels mandataris que es preocupin "d'ocupar" als joves en

alguna cosa de profit, com d'igual forma també ho hem de fer tots els vilafranquers. El vot de cada persona és una veu, que hauria de prendre consciència dels problemes i de la capacitat que tenen qui es presenten per comandar. Perquè si anam triant les flors arribarem a tenir un bon ramell. Les coses s'han de prevenir, amb un dia no es fan.

CATALINA
ESTRANY.

"**ARCANVIR**"

MÚSICA JOVE

Tres germans; Joan, Pep i Tomeu Mascaró Bauzà, i el seu cosí Rafel Mascaró Aguiló formen el grup musical **ARCANVIR**, nom per cert molt suggestiu i al mateix temps força original.

El grup encara que en els seus inicis sigui relativament jove, les seves edats oscil·lin entre els catorze i devuit anys, comença a mostrar-se segur damunt els escenaris. D'aquí a uns parell d'anys **ARCANVIR** pot dir alguna cosa dins els ambients musicals illencs. Una mica tímits, a l'hora de contestar a les preguntes riuen i es miren uns als altres... però així començaren els "Beatles".

- Per què el nom **ARCANVIR**?
- Mira, varem estar molt de temps cercant un nom,

fins que se'ns va ocórrer posar les dues primeres lletres del signe de Zodiac que són; Aries, Càncer i Virgo, i d'aquesta manera aparegué el nom d'**ARCANVIR**.

- Quin tipus de música tocau?

- Un poc de tot, com per exemple valsos, pasodobles i música disc.

- Quins són els vostres cantants o grups que més us agraden?

- N'Elvis Presley, Eric Clapton i Status Quo.

- Què us sembla "Madonna"?

- Na Madonna ho té tot per triuñar, físic, veu i cançons que saben captar la gent de seguida.

- I Bob Dylan?

- Un mostre de la cançó.

- Heu anat alguna vegada a Madrid o a Barcelona a

veure algun mostre de la cançó?

- No, però no és per manca de ganes.

- Heu actuat qualche vegada fora del terme de Vilafranca?

- Hem anat a Montuïri, Son Serra, Petra i Sant Joan.

- On vareu aprendre a tocar?

- N'Andreu Galmés del "Calitxa Jazz Grup" va esser el primer mestre.

- Quins tipus de música us agradaria fer?

- Música moderna i que lògicament fos comercial.

- Heu compost alguna cançó vostra?

- Tenim una sèrie de coses començades, però encara manquen alguns retocs per acabar-les.

- Teniu qualche contacte amb altres grups musicals de Mallorca?

- De moment encara no. Cal tenir en compte que encara just hem començat.

- Quins projectes teniu?

- Tenim previst, si és possible, anar a Barcelona i a Madrid a fer uns cursets d'un parell de setmanes, en vistes a millorar en tots els aspectes.

FRANCESC AMENGAU.

NOTICIARI DE LA VILA

DEFUNCIONS:

CATALINA AGUILO AGUILO, ens deixà els 27 de Març als 42 anys. DESCANSI EN PAU.

PLUVIOMETRE

Març de 1989

El passat mes de Març va ploure a Vilafranca un total de 34 litres per metre quadrat distribuïts de la següent manera:

08-03-89 8 L/M².
18-03-89 9'5 L/M².
19-03-89 11 L/M².
20-03-89 3'5 L/M².
30-03-89 1 L/M².
31-03-89 1 L/M².

MATRICULACIO CURS 89-90

Des de l'Ajuntament s'informa de que està obert en el Col·legi Públic, fins a finals d'abril, de 12 a 13 hores, el període de per matricular els al·lots a PREESCOLAR i E.G.B pel proper curs 89-90.

Per a que la matriculació sigui efectiva el pare o la mare ha de dur:

- 4 fotos carné.
- Llibre de família.
- Certificació de vacunes
- Fulla de declaració de renda o nòmina des del 87.

Estam vigilats per helicòpters americans.

Es qui pensa bé o malament pot escriure desbarats, menos mal que estam guardats d'aquesta tan bona gent.

Tot es dia mos enrevolten casi mos freguen es cap, de quin modo se comporten són molt bons i educats.

EDICIÓ NÚMERO 100 DE LA REVISTA SANTA BARBARA.

A finals del mes d'Abril l'altra revista de Vilafranca, "Santa Bàrbara" publica la seva edició número 100. En tal ocasió ha organitzat una sèrie d'actes culturals, dels que informam:

- Divendres dia 28 d'Abril a les 21'30 h. a ca ses monges: conferència a càrrec de ALFONS MARTI "Història de les llengües nacionals europees".

- Dissabte dia 29 a les 21'40 h. a ca ses monges: diapositives a càrrec de ANTONI RAMON, "Kenia, al cor d'Àfrica".

- Diumenge dia 30 a les 5'45 h.: passacarrers pel Grup de trompeta i tambors de Vilafranca, a continuació a la Plaça Major, jocs a càrrec del Club d'Esplai XAUXA, a les 7 h.: Grup CUCORBA.

A les 9'30 a la Plaça Major TORRADA PER A TOTHOM, llonganisses, botifarrons, pa i vi per a tots els qui en vulguin.

Actuació dels grups musicals: ARCANVIR, GERMANS ROSSELLO, SA CALOBRA, SIS SOM.

MOLTES MOLTES

La Policia Municipal informa als conductors de motos, mobilettes i cotxes que evitin deixar els vehicles damunt les aceres de la carretera. Les multes posades per la Jefatura de Tràfec en aquestes darreres setmanes, són prou nombroses i quasi totes van "destinades a vilafranquers. I no és palla la quantitat de cada una d'elles.

EDICIÓ COMARCAL DE "DIARIO DE MALLORCA".

A partir d'aquest dimecres "Diario de Mallorca" oferirà a diari una edició comarcal que cubrirà tota la informació del pobles que integren el partit judicial de Manacor. O sigui que des d'ara mateix els pobles de la comarca, tindran un tractament informatiu especial cada dia. Vilafranca, com a poble integrant de la mateixa comarca, hi serà ben present mitjançant els seus corresponsals; Miquel Barceló, a l'apartat literari i Francesc Amengual a l'apartat gràfic.

PLAÇA DE SANT MARC?.

Sa Plaça Nova, casi segur que serà tema de conversa. A l'hora de tancar la present edició estava a punt de començar-se un ple extraordinari per tractar el tema. Sembla que no hi ha hagut acord entre Batle i propietaris dels terrenys on s'hi ha de construir, qualcú ha dit, que "Sa Plaça de Sant Marc".

"ES MOLÍ NOU" .

C. Joan Barceló, 29.
VILAFRANCA.

EDITA :
OCB-Vilafranca.
Dip. Leg. PM-366-1986

La revista no es responsabilitza dels articles que van signats.

Aquí, a diari...

EN ARTÀ, CAMPOS, CAPDEPERA, FELANITX,
MONTUÏRI, MANACOR, PETRA, PORRERAS, SES SALINES,
SANTANYÍ, SANT LLORENÇ DES CARDESSAR, SANT JOAN,
SON SERVERA, VILAFRANCA DE BONANY.

...hi ha molt que contar.

Des d'ara, si vosté viu a la Comarca de Manacor, trobarà un Diario de Mallorca diferent. Un Diari que dedica major atenció als temes del seu entorn més proper, a les coses que succeeixen al seu voltant, a la seva comarca, en el seu municipi, en tot allò que és de vosté i l'afecta, de veres.

Diario de Mallorca segueix així la línia marcada pels principals periòdics europeus d'establir diferents edicions comarcals, com a única manera de fer arribar als seus nombrosos lectors la informació concreta que volen rebre. Així, Diario de Mallorca ha establert una delegació a Manacor, des d'on es realitzarà íntegrament la nostra edició per a la comarca. I on, a partir d'ara, tendran cabuda totes aquelles petites notícies que li interessin i que abans notava a faltar.

Conegui la nostra edició Comarca De Manacor. Coneixerà millor el que passa al seu voltant. És "lo" seu.

• E D I C I Ó •
COMARCA DE MANACOR
Diario de Mallorca

Es "lo" seu.